

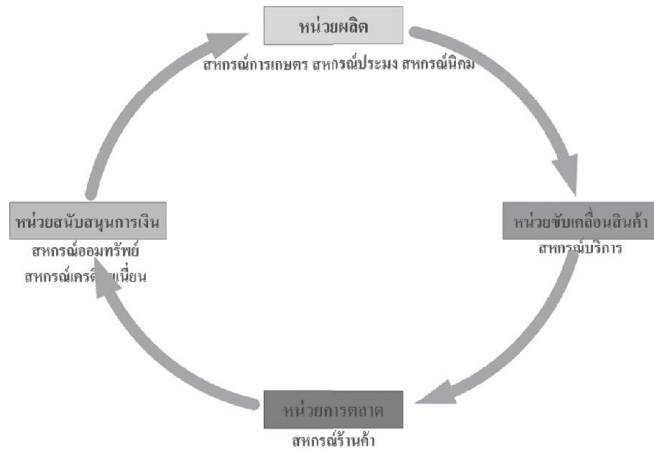

มุมมองสหกรณ์กับการก้าวสู่ศตวรรษที่ ๒๑

จำเดิมจากการสถาปนาสหกรณ์แห่งแรกขึ้นในประเทศไทย ณ จังหวัดพิษณุโลก โดยใช้ชื่อว่า “สหกรณ์วัดจันทร์จำกัดสินใช้” นับเนื่องมาจวบจนปัจจุบัน ณ ปี 2557 ก็เกือบ 100 ปีแล้ว ระยะเวลาที่ผ่านพ้นมาเกือบหนึ่งศตวรรษนั้น สหกรณ์มีพัฒนาการหรือเป็นแต่เพียงวิวัฒนาการสหกรณ์มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือมีนวัตกรรมเกิดขึ้นเพียงใดเป็นปัจจุบันที่หลายฝ่ายต้องการวิชันนา

ในเบื้องต้นเราจะเห็นได้ว่าตลอดระยะเวลาอันยาวนานที่ผ่านมา ขบวนการสหกรณ์ก็ยังคงตอกย้ำเน้นหนักในหลักการของสหกรณ์และกลับจะเรียกร่องกระตุ้นให้ตระหนักถึงหลักการสหกรณ์อย่างเข้มข้นขึ้นทุกวัน เหตุใดจึงเป็นเช่นนั้นหรือ ?

คำตอบก็คือ การดำเนินงานของสหกรณ์หรือพูดให้ชัดเจนก็คือผู้บริหารสหกรณ์อันหมายถึงคณะกรรมการดำเนินการต่างก็หันเหห่างเหินจากการนำเอาหลักการสหกรณ์มาปฏิบัติอย่างจริงจัง สหกรณ์ต่างดำเนินกิจการโดยมุ่งในด้านวัตถุวิสัยคือ เน้นหนักทางสรรหาผลกำไร มาจัดสรรแก่สมาชิกซึ่งในส่วนของสมาชิกเองก็มีส่วนอย่างสำคัญในการกดดันให้คณะกรรมการดำเนินการธุรกรรมในทิศทางที่จะให้มีกำไรจากการดำเนินงานเพิ่มขึ้นทุกปี เพื่อนำเงินมาจัดสรรในรูปแบบเพิ่มเงินปันผล ทวีเงินเฉลี่ยคืน อีกทั้งยังเรียกร่องให้สหกรณ์บริการเงินกู้แก่สมาชิกในวงเงินสูง(มากๆ) ผ่อนชำระค่านานๆในอัตราดอกเบี้ยที่สมาชิกพอใจ ปรากฏการณ์ต่างๆเหล่านี้ จะเห็นได้ว่าทำให้แนวทางการดำเนินงานของสหกรณ์ที่แท้จริงมาแต่ปฐมกาลไม่

แต่เมื่อสมาชิกต่างเรียกร่องให้สหกรณ์ดำเนินงานในทุกวิถีทางที่สร้างกำไรให้สูงเข้าไว้ คณะกรรมการที่ต้องการดำรงตำแหน่งในสหกรณ์ก็ต้องสนองตอบเจตน์จางของสมาชิก การเข้ากันเป็นปีเป็นขลุ่ยนี้เองที่ค่อยๆชักนำการบริหารงานและการดำเนินงานของสหกรณ์เฉไฉไหลหลงออกนอกกลุ่มช่องทางไปจากที่ควรจะเป็น ฉะนั้นจึงไม่ต้องสงสัยเลยว่าเหตุใดจึงเกิดปัญหาความเสียหายของกรณีตัวป่วยในสหกรณ์การเกษตร เกิดปัญหาความเสียหายอย่างใหญ่หลวงมาสู่สหกรณ์ออมทรัพย์ในกรณีของการลงทุนในลีสต์เตอร์ เกิดความเสียหายมหาศาลในกรณี

สหกรณ์เครดิตยูนิตย่นคลงจั้นและเกิดการหาประโยชน์ในการจัดตั้งสหกรณ์เพื่อผลประโยชน์ในทางภาษี จนแม้กระทั่งในรูปแบบของการสร้างธุรกรรมคล้ายคลึงกับแชร์ลูกโซ่ด้วยการหากินกับการจำหน่ายวิญญาน โดยโครงการมาปนกิจสงเคราะห์ที่ส่งเงินน้อยแต่ได้รับเงินกลับคืนมานับเป็นร้อยเท่าเป็นต้น โดยปรัชญาแห่งสังฆธรรมเมื่อเริ่มต้นอย่างผิดเพี้ยนแล้ว การจะบรรลุผลนั้นปลายทางเป็นความถูกต้องย่อมพ้นวิสัย ดังนั้นกิจกรรมต่างๆที่สหกรณ์ดำเนินไปดังกล่าวข้างต้นก็จึงส่งผลลัพท์ของการสำแดงความเสียหายออกมาให้ปรากฏจนสร้างความเดือนร้อนและกระทบต่อครรลอง

ชีวิตของสมาชิก จนแม้แต่กระทบต่อค่านิยมของสหกรณ์อันเป็นองค์กรของความ เป็นธรรม ความพอเพียง ความร่วมมือ และความเสียสละช่วยเหลือเกื้อกูลกัน อย่างกว้างขวาง ครั้นความเสียหายเกิดขึ้น ความสูญเสียมีเป็นจำนวนมากต่างก็หัน กลับมาทบทวนและหันกลับมามองที่การบริหารจัดการว่าเป็นเพราะการมิได้ยึดมั่น ในหลักการสหกรณ์ปฐมฐานอย่างแท้จริง นั้นเอง ดังนั้นเสียงเรียกร้องและกระแส การตั้งข้อเงื่อนไขให้สหกรณ์กลับคืนมา ยึดหลักการ อุดมการณ์ วิธีการสหกรณ์ จึงเกิดขึ้นและเริ่มมีการดำเนินการอย่าง จริงจังซึ่งก็เท่ากับว่าตลอดระยะเวลาของ การก่อกำเนิดสหกรณ์จวบจนเดินทาง มาสู่ขบป้อนยาวนานในที่สุดแล้ว สหกรณ์ ก็หวนกลับไปตั้งต้นใหม่ เพื่อมุ่งหวังให้ได้ แนวทางของการดำเนินงานสหกรณ์ที่ถูกต้อง ตรงตามหลักปรัชญาของสหกรณ์ที่ตั้งไว้ แม้จะเสียเวลาหลงทางมานาน เสียตาย ระยะเวลาที่ผ่านพ้นมา แต่หากเราได้อิ โอกาสกลับลำหันทิศมาสู่การเดินทางที่ ถูกต้องก็ยังดีกว่าการหลงมีดบาดตลอด ชีวิตมิใช่หรือ ?

ทุกวันนี้สหกรณ์ต่างก็ดำเนินงาน ของตนเองไปอย่างอิสระและมีความเป็น ตัวของตัวเองสูง คุณภาพของผู้บริหาร สหกรณ์ในด้านภูมิความรู้ ด้านคุณภาพะ สูงต่ำดีว่าสมัยก่อนมาก วิทยาการที่เรา ได้รับการนำมาประยุกต์ปรับใช้ในการ ดำเนินงานของสหกรณ์อย่างกว้างขวาง

ที่มาภาพ: คมชัดลึกออนไลน์

Technology ในด้านต่างๆ ตลอดจน เครื่องมือเครื่องใช้ในทางวิชาการหลาย สาขาได้รับการนำมาขับเคลื่อนสหกรณ์ อย่างแพร่หลาย ถ้าจะมองความจำเริญ ของสหกรณ์ในแง่นี้ก็คงจะยากปฏิเสธได้ แต่ในอีกแง่หนึ่งซึ่งแตกต่างตรงกันข้ามก็ คือ Human Wave หรือ “คน” ที่เป็นคน กำกับ วางแผนขับเคลื่อนสหกรณ์กลับไม่มี พัฒนาการตามอย่าง Technology ที่ก้าว ไปอย่างรวดเร็วจึงก่อตัวให้เกิดปัญหาช่องว่างในการดำเนินงานสหกรณ์ขึ้นเพราะ คุณภาพคนไม่สามารถหรือโตไม่ทันจะ รองรับการเปลี่ยนแปลงได้ทันการณ์ หลายสหกรณ์ผู้บริหารยังยึดมั่นอยู่ใน ระบบอุปถัมภ์ ผู้บริหารไม่น้อยยังยึดมั่น อยู่ในกรอบแนวคิดที่คับแคบและมองโลก ในมุมเดียว คณะกรรมการยังก้าวไม่ข้าม พันความขัดแย้งอันเกิดจากผลประโยชน์ ที่ทับซ้อนหรือผลประโยชน์ส่วนตน การ ขาดการตัดสินใจและการขาดวิจาร์ณญาณ อันคัมภีรภาพในการบริหารงาน แต่กลับ ใช้สามัญสำนึกใช้พวกมากลากไปโดยอ้าง หลักการประชาธิปไตยโดยอาศัยเสียง ส่วนใหญ่ การขาดการนำหลักวิชาการที่ ถูกต้อง เหมาะควรแก่นงามมาใช้งาน รวม ตลอดจนถึงการใช้เผด็จการทางความคิด การไม่ยอมถอดหัวโขน แยกแยะไม่ออก ระหว่างองค์กรและนิติบุคคลเฉพาะอย่าง สหกรณ์ การอ้างหลักกฎเกณฑ์ ข้อบังคับ จนใช้กฎเกณฑ์มาบั่นทอนทำร้ายทำลาย กันเอง แม้กระทั่งทำลายองค์กรสหกรณ์ ทางอ้อม ล้วนปรากฏให้เห็นอยู่เสมอทุก บ่อย การขาดความเป็นผู้มีอาวุโสภาวะ (Maturity) ในการวางตัวให้เป็นหลักเป็น ตัวอย่างในสหกรณ์ กลายเป็นจุดบอดของ การนำสหกรณ์ไปสู่พัฒนาการอย่างที่ควร จะเป็น เราจึงเห็นสหกรณ์ศึบศึบลานตัว เองสู่อุณาถ้อยอย่างเชื่องช้า แทนที่จะก้าว

ไกลหรือก้าวกระโดด ถ้าถามว่าสหกรณ์ ที่ผ่านมามีก้าวหน้าเลยหรือ ก็คงตอบ ได้ว่าก้าวหน้าครับ และก้าวไปเรื่อยๆ แต่เป็นการก้าวแบบวิวัฒนาการ แทนที่ จะเป็นพัฒนาการ เกือบร้อยปีที่ผ่าน มาสหกรณ์จึงยังคงเป็นสถาบันที่อยู่ใน วงเขตอันจำกัดและเคลื่อนไหวอยู่ในกร อบแคบๆ ซ้ำๆเท่านั้น กระทั่งสังคมไม่ อาจสังเกตเห็นได้ รัฐบาลเองก็ไม่เคยให้ ความสำคัญอย่างจริงจังจนแม้แต่ไม่รู้จัก ไม่เห็นปรัชญาสหกรณ์ ไม่ยอมรับคุณค่า ของสหกรณ์ด้วยซ้ำไป トラบใดที่สหกรณ์ ไม่เปล่งรัศมีด้วยตนเองเป็นดาวฤกษ์ แต่ ยังทำตัวเป็นดาวเคราะห์อย่างเช่นที่ผ่าน มากียากนักที่จะเรียกร้องสังคมให้ยอมรับ และมองเห็นความสง่างาม

โดยหลักการแล้วภววิสัยของสหกรณ์ เป็นประกายของการหล่อหลอมให้รู้จัก พึ่งตัวเอง พอเพียงภาคภูมิใจในตนเอง ช่วย เหลือตัวเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ประเด็นนี้เป็นประเด็นหลักของสหกรณ์ ที่สำคัญแต่ถามว่าจริงๆแล้วตัวผู้บริหาร ก็ดี สมาชิกก็ดี หรือสหกรณ์ต่างๆก็ดี มี ความทะนงตัวในการที่จะดำรงตนให้ เป็นที่พึ่งแห่งตนจริงหรือไม่ เราจะพบ ว่าสมาชิกสหกรณ์ต่างก็คิดแต่แสวงหา ผลประโยชน์ตนเองในสหกรณ์ เห็นแก่ ประโยชน์ตนสำคัญกว่าองค์กรสหกรณ์ หากเกิดปัญหากับสหกรณ์ สมาชิกพร้อม จะสละเรือเอาตัวรอดแทนที่จะช่วยกัน ทหาทางรักษาองค์กรสหกรณ์ให้คงอยู่ การบริหารสหกรณ์ก็เช่นกันแทนที่จะ พยายามที่จะสร้างสหกรณ์ให้เติบโตเข้ม แข็งพึ่งตนเองได้ สหกรณ์เป็นจำนวนมาก กลับหาทางพึ่งรัฐ พึ่งพึ่งผู้อื่น จะเห็นได้ว่า แม้ในการเลือกตั้งผู้บริหารสหกรณ์ สมาชิก ก็เลือกพรรคพวก เลือกเพื่อนมากกว่า จะเลือกคนดีมีคุณภาพมาบริหารงาน

สหกรณ์ หลายฝ่ายปฏิเสธแนวคิดในการกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะมาบริหารเป็นคณะกรรมการสหกรณ์ เพราะเกรงว่าตนขาดคุณสมบัติที่จะเป็นกรรมการได้ หากยอมให้มีการบัญญัติหลักการของคุณสมบัติกรรมการขึ้นมา สมาชิกเองก็ไม่เคยให้ความสนใจเอาใจใส่อย่างจริงจังแท้จริงของกิจการสหกรณ์ กลับสนใจเพียงหวังเงินปันผล เงินกู้ เงินเฉลี่ยคืนแทนที่จะทราบถึงฐานะและสภาพการณ์ของสหกรณ์ตนเอง ทุกวันนี้แม้หลักการสหกรณ์จะกำหนดให้สมาชิกสามารถเลือกสมาชิกด้วยกันเองเป็นผู้ตรวจสอบกิจการ แต่สหกรณ์และสมาชิกกลับให้ความสนใจน้อยมากต่อคุณภาพคุณสมบัติ คุณค่าของผู้ตรวจสอบกิจการ เราจึงยังไม่พบการตรวจสอบกิจการที่มีคุณภาพในสหกรณ์ส่วนใหญ่ จนทำให้การดำเนินงานของสหกรณ์เกิดช่องว่าง อันสุ่มเสี่ยงต่อความเสียหายจากการดำเนินงาน และแม้สหกรณ์ในปัจจุบันจะเติบโตโดยเฉพาะในแง่ของสมาชิก และทุนดำเนินงาน แต่สมาชิกก็ยังคงไม่ให้ความสำคัญต่อการเอาใจใส่ในกิจการสหกรณ์ของตน เราจึงพบภาพของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ที่มีมักจะซ้ำหน้าหมุนเวียนผลัดกันมาทำงานตารมวาระที่กำหนดไว้อย่างยากที่จะหาคนรุ่นใหม่ที่ได้โอกาสมาทำงานสหกรณ์ สหกรณ์จึงเดินไปสู่ความเสี่ยงที่มากขึ้น และอันตรายขึ้นเพราะความไม่ตระหนักรู้ถึงภาวะความเสี่ยงที่มีอยู่รอบด้าน แต่กลับชะล่าใจโดย “ทำอย่างที่เคยทำ” ซ้ำซากอยู่ตลอดเวลา ไม่มีแม้กระทั่งการหาญหาวิธีในการจัดการป้องกันความเสี่ยงให้ต่ำลง สหกรณ์อาจโชคดีที่เป็นสถาบันปิด (CLOSED SYSTEM) ที่ทำธุรกรรมในวงแคบเฉพาะสมาชิกใน

กรอบของตนเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ผลกระทบที่รุนแรงจากภายในภายนอกจึงยังไม่ชัดเจนและไม่กระทบต่อการบริหารมากนัก แต่ความเจริญเติบโตของสหกรณ์ก็เกิดการก่อปฏิสัมพันธ์กับองค์กรอื่นภายนอกที่เพิ่มขึ้นก็ดี การดำเนินธุรกรรมที่ต้องอิงอาศัยตลาดภายนอกก็ดี ท้ายที่สุดหากสหกรณ์ไม่สร้างเกราะป้องกันภัยของตนขึ้นมาบ้าง ในที่สุดก็อาจจะต้องเผชิญกับภัยอันตรายจนได้และเมื่อภัยกระทบมาถึงตนก็หมายความว่าสายเกินไปกว่าการแก้ไขแล้ว

ถ้าหันมามองสหกรณ์ในแง่หลักการของการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ดังคำกล่าวที่ว่า ONE FOR ALL AND ALL FOR ONE แล้ว เราก็จะพบว่าสัมพันธ์ภาพในระหว่างสหกรณ์แทบจะไม่มีเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนเลย การมีเครือข่าย (NET WORK) สหกรณ์ทั้งในด้านข่าวสาร วิชาการ ตลอดจนธุรกิจหรือในด้านการตลาดสินค้าแทบจะหยิบยกขึ้นมาให้เห็นเป็นตัวอย่างเด่นชัดได้ยากนัก ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันในระหว่างสหกรณ์ต่างประเภทมีอย่างเบาบางทั้งในด้านการเงินและธุรกรรมอื่นๆ อย่างดีที่สุดสหกรณ์ก็จะติดต่อธุรกิจกันก็แค่เฉพาะกับสหกรณ์ด้วยกันเองในประเภทเดียวกัน เช่น สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์เครดิตยูเนียน สหกรณ์การเกษตร เป็นต้น เราอยากที่จะพบการให้ความช่วยเหลือเอื้ออาทรกันระหว่างสหกรณ์ข้ามประเภทกัน ถ้าเราจะมองคุณภาพของสหกรณ์ 7 ประเภทที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันแล้วจะพบว่าในความเป็นจริงแล้ว นักสหกรณ์รุ่นก่อนๆ ได้ออกแบบสหกรณ์ทั้ง 7 ประเภทให้เกื้อกูลสนับสนุนเป็นวงสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน กล่าวคือ

เราจะพบว่าในสามประเภทแรก สหกรณ์การเกษตร ประมง นิคมจะผลิตสินค้าขึ้นมา แต่สินค้าจะต้องมีการขับเคลื่อนจากหน่วยผลิตมาสู่การตลาดจึงเกิดสหกรณ์บริการมาสนองตอบการให้บริการนำสินค้ามาสู่ตลาด โดยมีสหกรณ์ร้านค้าเป็นผู้รองรับสินค้ามาขายให้ ส่วนการจัดหาและสร้างเงินทุนมาสนับสนุนสภาพคล่องของสหกรณ์ก็ได้แก่ สหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียน วงสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นวงสัมพันธ์อันสมบูรณ์ที่ออกแบบมาให้เกื้อกูลกันตามหลักและวิธีการของสหกรณ์ แต่ในความเป็นจริงวงจรมีเป็นแต่เพียงเจตนาารมณ์และความตั้งใจเท่านั้นยังมีได้รับการผลักดันให้เกิดเป็นรูปธรรมแต่ประการใด เราลองจินตนาการต่อไปดูทีหรือ ว่าถ้าวงสัมพันธ์นี้ได้รับการผลักดันให้สามารถเดินได้เป็นรูปธรรมอย่างจริงจังสมความตั้งใจแต่แรกเริ่มแล้ว วงการสหกรณ์จะมีความสมบูรณ์และเข้มแข็งเพียงใด

นอกจากวงสัมพันธ์แล้วสิ่งที่สหกรณ์โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากมองในแง่ของผลิตภัณฑ์ของสหกรณ์แล้ว เราก็จะพบว่าสหกรณ์ก็ยังคงขาดการสร้างสิ่งสำคัญ 2 สิ่งคือ

1. มูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์
2. นวัตกรรมในการบริหารงาน

ผลิตภัณฑ์ของสหกรณ์ยังคงเป็นผลิตภัณฑ์ปฐมฐานจากต้นทางซึ่งเป็นวัตถุดิบหรือเป็นผลิตผลโดยตรงหรือทางตรงไม่มีการนำมาดัดแปลงเพิ่มเติมแต่งให้มีการแปรรูปหรือปรับปรุงผลิตภัณฑ์ของสหกรณ์ให้ใช้ประโยชน์ได้มากขึ้นหรือบริโภคในหลากหลายแนวทางขึ้น จนแม้แต่การเสริมสร้างให้เห็นคุณค่าของผลิตภัณฑ์ในการบริโภคก็ตาม สหกรณ์ยังคงพึ่งพอใจต่อการผลิตผลผลิตจาก

ต้นทางแล้วนำสู่ตลาดในรูปแบบเดิม
ดังนั้นจึงเสียเปรียบในด้านราคาอย่าง
ยากที่จะมีอำนาจต่อรอง เพราะไม่อาจ
เรียกร้องความสนใจที่แตกต่างหรือสร้าง
อำนาจต่อรองในผลิตภัณฑ์ที่มีคุณค่า
กว่าที่ผลิตมาจากแหล่งอื่น ส่วนในแง่
ของการบริหารสหกรณ์เราก็จะพบว่า
สหกรณ์ก็ยังคงเจริญเติบโตไปในทิศทาง
ที่เป็นครรถองเต็มๆตามสถานะของการ
ดำเนินงาน จนมีผู้กล่าวว่า ถึงไม่ต้องทำ
อะไร อยู่เฉยๆ สหกรณ์ก็อยู่ได้ ที่เป็นเช่น
นี้ก็เพราะผู้บริหารสหกรณ์ขาดแรงจูงใจ
ในการรังสรรค์สหกรณ์ให้มีความก้าวหน้า
อย่างรวดเร็ว ทันท่วงทีทันโลก ใน
ทำนองเดียวกันผู้บริหารสหกรณ์ส่วนใหญ่
ก็ยังมีไข่มืออาชีพ งานบริหารสหกรณ์
เป็น SECOND PRIORITY เป็นทางเลือก
หรือเป็นงานฝากมากกว่าจะเป็นงานหลัก
ดังนั้นการให้ความใส่ใจสนใจที่จะผลักดัน
พัฒนาสหกรณ์ให้เติบโตอย่างรวดเร็วโดย
มีสิ่งใหม่ๆเกิดขึ้นจึงมิได้รับการใส่ใจเท่า
ที่ควร ผู้บริโภคจึงเพียงคิดแต่การตอบ
โจทย์ประการเดียวเท่านั้นคือทำสหกรณ์
ให้มีกำไรหรือมีฉะนั้นก็ดูแลสหกรณ์ให้
เสียหายก็เพียงพอแล้ว เราจึงคาดหวังที่จะ
ได้เห็นสหกรณ์มีธุรกิจ ทิศทางการทำงาน
การบริหาร การจัดการ การวางระบบ
การมีกลยุทธ์ การมีแผนดำเนินงาน การ
มี ROAD MAP ฯลฯ ที่ไม่ย่ำเท้าอยู่กับที่
ได้ยาก กระทั่งไม่อาจเห็นหรืออาจกล่าว
ได้ว่ายากที่จะคาดหวังได้แม้ในอนาคต

ในด้านกฎเกณฑ์กติกากฎที่ใช้เป็นก
รอบกำกับการทำงานของสหกรณ์นั้น
เล่า เราจะพบว่ากรอบอำนาจของคณะ
กรรมการดำเนินการสหกรณ์จะใช้ระเบียบ
ข้อบังคับ พระราชบัญญัติสหกรณ์เป็น
แนวทางถือปฏิบัติเป็นหลักยึดอยู่กับการ
ดำเนินงานในทุกสหกรณ์ซึ่งมองผิวเผิน

ก็ดูเหมือนจะมีได้มีความแปลกพิสดาร
ประการใด หากทว่าแท้จริงแล้วในการ
ทำงานของสหกรณ์นั้นจะมีข้อพิพาท
การตีความ การใช้กฎเกณฑ์ที่เบี่ยงเบน
ไปจากเจตนารมณ์ของกฎเกณฑ์อยู่เสมอ
จนพบว่ากว่าร้อยละ 70 ของข้อพิพาท
ในสหกรณ์ที่นำไปสู่ข้อวินิจฉัยของคณะ
กรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ
เป็นข้อพิพาทในเชิงกฎหมายและการ
ตีความตามเจตนารมณ์ของระเบียบ ข้อ
บังคับ พระราชบัญญัติสหกรณ์อยู่อย่าง
หลากหลาย ทั้งนี้ยังมีได้หมายรวมไปถึง
ข้อหาหรือทางด้านกฎระเบียบที่สหกรณ์
ต่างๆทำไปขอความเห็นจากกรมส่งเสริม
สหกรณ์ทั้งที่เป็นทางการ โดยส่งเป็นลาย
ลักษณ์อักษรและไม่เป็นทางการโดยการ
โทรศัพท์ก็มีอยู่อย่างสม่ำเสมอมีไม่น้อย
ถ้าเราจะพิจารณาถึงคดีพจน์ทางนิติการ
ที่วางหลักไว้ว่า

USE LAW AS A TOOL NOT WEAPON

คือขอให้ใช้กฎหมายในทางเป็น
เครื่องมือช่วยกำกับงาน มิใช่ใช้กฎหมาย
ในการทำร้ายทำลายกัน เราลองถามตัว
เองว่าสหกรณ์มีการยึดมั่นในหลักการ
ประการนี้เพียงใดหรือไม่ ถ้าสหกรณ์
มั่นคงในคดีพจน์ดังกล่าว ก็คงจะไม่พบ
เรื่องที่สหกรณ์ทำร้ายกันในเชิงกฎหมาย
ฟ้องร้องกันในเรื่องของการตีความตาม
ระเบียบระหว่างคณะกรรมการในแต่ละ
ชุด เราคงเคยเห็นภาพของกรรมการใช้
กฎเกณฑ์รังแกเข้มเหงเจ้าหน้าทีสหกรณ์
โดยเฉพาะการเลิกจ้างแล้วก็ปรากฏว่า
สหกรณ์กลับแพคดี เราคงเคยได้ยินถึง
เรื่องสหกรณ์ตีความเข้าข้างตนเองโดย

ไปทำธุรกรรมนอกเหนือไปจากแนวทางที่
กฎหมายกำหนด เราคงจะเคยได้พบเห็น
วิธีการที่คณะกรรมการถือเอาหลักที่วาง
ไว้ให้ปฏิบัติเพื่อสร้างความชอบธรรมใน
การบริหารสหกรณ์ด้วยการบิดเบือน
หลักการหรือปรัชญาสหกรณ์เช่น การ
ให้ที่ประชุมใหญ่รับรองการทำธุรกรรม
ของสหกรณ์ในประการที่ข้อบังคับหรือ
สหกรณ์มิได้กำหนดไว้ชัดเจนหรือกระทั่ง
มิได้ยินยอมให้ปฏิบัติก็ตาม เราคงจะเคย
ได้ยินว่าสหกรณ์ถือเอาวิธีการศรีธนญ
ชัยด้วยการตั้งบุคคลขึ้นมาเป็นประธาน
สหกรณ์ประมาณ 15 วัน แล้วให้ลา
ออกเพื่อเลือกประธานใหม่โดยตนเข้า
รับตำแหน่งแทนต่อไป ที่ทำเช่นนี้ก็เพื่อ
หลีกเลี่ยงข้อบัญญัติในการดำรงตำแหน่ง
กรรมการสหกรณ์ครบ 2 วาระและต้อง
ห้ามมิให้เป็นกรรมการต่อไป เราคงได้ยิน
วิธีการตั้งสหกรณ์จำแลงเพื่อทำธุรกิจหลีกเลี่ยง
ภาษีโดยอาศัยช่องว่างของสิทธิตาม
กฎหมาย ฯลฯ ทั้งหมดทั้งปวงนี้มีเหตุ
เป็นไปก็เกิดจากการที่บุคคลในขบวนการ
สหกรณ์มิได้มั่นคงอยู่ในจริยธรรมตามหลัก
สหกรณ์ มิได้มีธรรมาภิบาลในการทำงาน
มิได้มีเจตนาในการยึดหลักครรถองของ
สหกรณ์นั่นเอง

ผมยังเห็นว่าสหกรณ์ยังคงเป็น
ธุรกรรมประเภทเดียวในโลกที่ดำรง
ความยุติธรรมในการดำเนินงาน ปมเพาะ
บุคลากรคุณภาพและคุณธรรมแก่สังคม
ซึ่งแนะแนวทางให้คนมีความภาคภูมิใจใน
ความเป็นคนอันสมบูรณ์และชำระไว้ซึ่ง
ศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ ฉะนั้นถ้า
เรารู้จักใช้สหกรณ์ให้เป็น ใช้สหกรณ์ให้
ถูก ใช้สหกรณ์ให้ดีแล้ว สหกรณ์จะเป็น
กุญแจตอบโจทย์แก่มวลมนุษย์ให้สามารถ
ยืนหยัดดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมี
ความสันติสุขและสง่างาม